

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

1. Historisk baggrund

I 1927 fremsatte P. Munch på det radikale venstres vegne i folketinget forslag om, at der blev givet arbejderne i større virksomheder andel i udbyttet, helst således, at andelen blev stående i virksomheden, som de ansatte så med tiden ville blive medejere af.

Tiden var ikke til ændringer i de afstukne grænser på arbejdsmarkedet, og forslaget vakte derfor ikke nogen politisk interesse. 30 år efter gennemførtes lov om udbyttedeling, og gradvis er der i flere virksomheder gennemført en række frivillige ordninger.

I 1960'erne og 1970'erne bredte interessen for økonomisk demokrati sig. Fagbevægelsen og socialdemokratiet fremsatte forslag om ØD baseret på oprettelse af store lønmodtagerfonde gennem lønsumsbidrag (de første forslag) og senere gennem overskudsdeling. I erhvervslivet har der i samme periode været en stigende interesse for at skabe et større interessefællesskab imellem ejere og ansatte i virksomhederne. Erhvervsorganisationerne har dog til stadighed været imod, især når talen drejede sig om obligatoriske ordninger. Det radikale venstre har med opmærksomhed fulgt denne udvikling, og vi mener, at det af flere grunde nu er vigtigt, at der sker et gennembrud i dette spørgsmål. Det er derfor også med tilfredshed, vi har konstateret, at der i fagbevægelsen er en stigende interesse for drøftelser baseret på det radikale hovedprincip, at overskudsdeling og medeje skal baseres på den enkelte virksomhed. Det skulle altså være muligt at opnå forståelse for en løsning uden centrale fondsdannelser.

2. Indkomstpolitik og overskudsdeling/medeje

De seneste års økonomiske udvikling har understreget nødvendigheden af, at indkomstudviklingen holdes inden for snævre rammer.

Det radikale venstre mener, denne nødvendige politik må udbygges med bl.a. overskudsdeling og medeje. I modsat fald er det ikke muligt at skabe

en tilstrækkelig langsigtet og socialt retfærdig indkomstpolitik. Tidligere indkomstpolitiske initiativer har klart vist dette. Der har næsten udelukkende været talt om fjernelse af dyrtidsportioner og anden kortvarig fastfrysning af løn (i visse tilfælde også af priser).

Sådanne indgreb i løn- og prisudviklingen kan naturligvis være nødvendige i den konkrete situation, men de følges ofte af uheldige økonomiske bivirkninger. Urimelige lønforskelle fastlåses, tilpasning til produktivitetsudvikling bremses, og opnåede overenskomstresultater forsvinder. Alt sammen forhold, der mindsker erhvervslivets og arbejdsmarkedets tilpasningsevne, og som i øvrigt forringer klimaet på arbejdsmarkedet. Derfor har disse indgreb haft en kort levetid. De har manglet både varighed og retfærdighed.

Den økonomiske situation er stadig så alvorlig, at der nødvendigvis må gennemføres en langsigtet indkomstpolitik. Derfor bør beslutningen om obligatorisk overskudsdeling ikke udskydes længere.

Dette er den ene side af sammenhængen med indkomstpolitikken. Den anden er, at det kan virke urimeligt at forlange, at lønmodtagerne skal være tilbageholdende i overenskomstforhandlingerne, hvis en eventuel økonomisk gevinst alene forbeholdes kapitalejerne. Det giver hverken den nødvendige tilskyndelse til at skabe et godt resultat eller den nødvendige forståelse for, at hele samfundet har en interesse i, at der skabes og udbygges konkurrencedygtige virksomheder.

De mange erhvervsfremmende foranstaltninger, delvis finansieret af offentlige midler, giver et yderligere argument for overskudsdeling og for, at den skal være obligatorisk. Hensigten er at øge de private investeringer og gøre erhvervslivet mere konkurrencedygtigt. Men det er ikke nødvendigt og slet ikke retfærdigt, hvis dette gøres på en måde, hvorefter der så at sige flyttes penge fra lønmodtagerne til kapitalejerne, således at disse på lidt længere sigt sikres et privat merforbrug.

Behovet for tilpasning og omstilling i den private sektor nødvendiggør, at det skal være muligt at honorere produktivetsforbedringer, ellers risikerer